

**CAHİT
SITKI
TARANCI**

—
*Gün Eksilmesin
Penceremden*

CAHİT SITKI TARANCI
GÜN EKİLMESİN
PENCEREMDEN

Can Modern

Gün Eksilmesin Pencereden, Cahit Sıtkı Tarancı

© 2006, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2006

9. basım: Aralık 2022, İstanbul

Bu kitabın 9. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Emrah Serdan

Editör: Faruk Duman

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Matsis Matbaa Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.

Tevfikbey Mahallesi Dr. Ali Demir Caddesi No: 51 Giriş Depo Bölümü

Küçükçekmece-İstanbul

Sertifika No: 40421

ISBN 978-975-07-3384-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

CAHİT SITKI TARANCI
GÜN EKSİLMESİN
PENCEREMDEN

ÖYKÜ

♥can

Cahit Sıtkı Tarancı'nın Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Otuz Beş Yaş, 1998

Ziya'ya Mektuplar, 2007

Avuçlarıma Sığmıyor Yıldızlar, 2016

Evime ve Nihal'e Mektuplar, 2016

Yağmurdan Sonra Güneş, 2019

CAHİT SITKI TARANCI, 1910'da Diyarbakır'da doğdu. Galatasaray Lisesi'nin ardından Mülkiye Mektebi'ne girdi. Burada yarım kalan eğitimini tamamlamak için gittiği Paris'ten İkinci Dünya Savaşı'nın başlaması sebebiyle dönmek zorunda kaldı. Burhaniye'de askerliğini yaptıktan sonra Ankara'ya yerleşti ve birkaç kuruluşta çevirmen olarak çalıştı. 19. yüzyıl Fransız şiirinden, özellikle de lise yıllarında karşılaşıp bütün sanat hayatında apayrı bir yere koyduğu Baudelaire'den etkilenen Cahit Sıtkı, şiirlerinde biçim kaygısını ön planda tuttu, hayatın zevkleri ve ölüm temalarına yoğunlaştı. Kendinden sonra gelen kuşakların üzerinde büyük etkisi oldu. Tarancı, "Otuz Beş Yaş" şiiriyle 1946 yılında CHP Şiir Ödülü'nü kazandı. Şiirleri *Otuz Beş Yaş*, öyküleri *Gün Eksilmesin Pencereden*, diğer yazıları *Avuçlarıma Sığmıyor Yıldızlar*, ailesine gönderdiği mektupları *Evime ve Nihal'e Mektuplar*, Ziya Osman Saba'ya gönderdiği mektupları ise *Ziya'ya Mektuplar* adlı kitaplarda toplandı. Yakalandığı ağır hastalığın tedavisi için Viyana'ya götürüldüye de kurtarılamadı, 1956 yılında Viyana'da öldü.

İçindekiler

Sunuş	11
Cahit Sıtkı'nın öyküleri, öykücülüğü	13
Pencerelerden Korkan Adam	27
Kolalı Yaka	31
Randevu	39
Yalan Söyleyen Mektup	44
Bir Kış Gecesi	50
Vicdan Abla'nın Kedileri	54
Telefonda Bir Konuşma	60
Taş Bebek	67
Hakikatten Sonra Hayal	72
Leblebici	78
Tramvaydaki Adamlar	81
Küçüklerin Dostu	85
Papatya	89
Yaşamak Lazım!	95
Azrail'in Vicdan Azabı	100
Çirkin Kız	104
Bir Uykusuzluk Gecesi	108
Akşamcı	112

Rüyada Gezdiğim Ev	116
Bir Aşk Masalı	119
Bir Kadın	123
Âşık Adam	126
İkinci Öldürüşü	130
Damat Bey	135
Hayat Bu!	139
Hayatını Yaşadığım Adam	143
Balayı Seyahati	147
Dördüncü Sevgiliyi Ararken	151
Kötülük Yapayım Derken	155
Hayat!	160
Abbas	166
Otel Hizmetçisi	174
Yadigâr	180
Teselli Bürosu	185
Arkadaş İnceliği	191
Mavromatis Efendi	196
İmkânsız Saadet	202
Eldiven	207
Kartopu	211
Hacı Fettah Efendi	217
Ben Üvey Ana Olmayacağım	222
Hayat Bildiğini Okur	227
Bir Adam	232
Sözlükçe	237

Sunuş

Cahit Sıtkı Tarancı'nın öyküleri yıllar önce İsmail Cem tarafından bir araya getirilerek, fotokopileri, Can Yayınları'nda Erdal Öz'e teslim edilmişti. Tarancı'nın bir dönem öyküler yazdığı biliniyordu elbette; ama özellikle genç kuşak bu öyküleri görmemiş, okumamıştı. Bu yüzden Tarancı denince akla *Otuz Beş Yaş* şiirinden başka bir şey gelmiyordu. 2005 başında yayınevi arşivi yenilendi; bütün eski dosyalar ile 1981 yılından bu yana basılmış kitaplar derlenip bir araya getirildi, numaralandı ve sağlıklı, kalıcı bir arşiv elde edildi. Bu çalışmalar sırasında İsmail Cem'in teslim ettiği dosya da gündeme geldi. O günlerde *Cumhuriyet Kitap* dergisinde Fethi Naci'nin "Seçilmiş Hikâyeler" başlıklı köşesinde Tarancı'nın bir öyküsü yayımlandı. "Dördüncü Sevgiliyi Ararken" adlı bu öykü, özellikle genç okurlar tarafından çok beğenilmişti. Bu çalışma yapılırken öykülerin yayımlandığı *Cumhuriyet* gazetesinin 1937-1945 yılları yeniden tarandı, şairin öykü yayımladığı başka dergilere bakıldı; böylece bu güzel seçki oluşturuldu. Tarancı'nın 43 öyküsü ilk kez bir araya gelmiş oldu. Bu kitap için M. Sadık Aslankara'dan bir önsöz ile bir inceleme yazısı isteyen Erdal Öz, ne yazık ki kitabı göremeden aramızdan ayrıldı; ama şimdi kitap onun önerdiği başlıkla, *Gün Eksilmesin Pencereden* adıyla, yayımlanıyor. Kitabı onun güzel anısına adıyoruz.

M. Sadık Aslankara, Cahit Sıtkı Tarancı'nın söyleyişini, tadını bozmamak için metinlerdeki eskimiş sözcükleri değiştirmede. Ama kimi metinleri genç okurlara okutarak, bu kelimeleri biraz da genç okurun gözünden saptadı ve bunlar için

kitabın arkasına bir de sözlükçe hazırladı. Metinlere, yazım yenilemesi dışında (söyliyen/söyleyen gibi) dokunmadı. Edebiyatımızın bu büyük ustasını ölümünün 50. yılında bu kitapla anarken öykülerin bir araya gelmesinde emeği geçen İsmail Cem'e ve M. Sadık Aslankara'ya teşekkür ediyoruz.

İstanbul, 2006

PENCERELERDEN KORKAN ADAM

Gazetemın birinci sayfasındaki mhım siyasi haberleri okumuş, i sayfalardaki müteferrik haberlere göz gezdiriordum. “İzmir’de messif bir kaza” başlıklı bir haberin daha ilk satırında, elimde ayna olmamasına rağmen, benzimin kül gibi olduğunu hissettim. Kara haber şuydu:

İzmir’in kurtuluşuna tesadüf eden 9 Eylül gecesi, bütün İzmir’in bu sevinçli yıldönümünü fener alaylarıyla, türlü şenliklerle kutluladığı bir saatte, Kordonboyu’nda iek Apartmanı’nın dördüncü katında oturan İzmir Lisesi edebiyat muallimlerinden Hilmi ekingen, yatak odasının penceresinden şehrayini seyrederken muvazenesini kaybederek aşağı düşmüş, beyni parçalanarak ölmüştür.

Eski bir mektep arkadaşımın bu beklenmedik ölümünden mütevellit teessrme, hazin bir hayret de karışıyordu. Hilmi’nin pencereden düşerek ölmesi. Nasıl ki bazı genç kızlar gök grlemesinden, bazı hanımefendiler fareden, bazı kılıbık kocalar karılarından korkar; Hilmi de pencerelerden dehşetli surette korkardı.

Onu ilk tanıdığım günü hiç unutmam. Galatasaray’a

yeni girmiştim. O gün sınıfta, dilini bilmediğim bir memlekette imiş gibi sıkılmışım. Geceleyin, mütalaadan sonra, yatakhaneye çıktığımız zaman, karyolamın pencere yanında kurulduğunu görünce büsbütün canım sıkıldı. Bünyemin zayıflığı, soğuktan çabuk müteessir olmam beni sıhhat hususunda son derece ihtiyatlı ve tedbirli bulunmaya mecbur ediyordu. Yanımda yatan çocuğun, pencere önünü duvar dibine tercih edeceğini –leyli mektep yatakhanelerinde pencere önünde yatmak adeta bir imtiyazdır, orada ya mektebin kıdemli talebeleri yahut da pazısına güvenenler yatar– umarak, “Affedersiniz kardeşim,” dedim, “sizden bir ricada bulunacaktım, yerlerimizi değiştirebilir miyiz? Pencere önünde yatmak sıhhatim için tehlikeli de...” Henüz ismini bile bilmediğim bu çocuk, hiçbir sebep zikretmeden, “Olmaz kardeşim,” dedi, “ben yerimi değiştiremem.” O gece, bu hodbinlikten dolayı bu çocuğa içerlediğim halde, sonraları, tabiatlarımız arasındaki benzerlik, edebiyat aşkımız ve riyaziye nefretimiz bana öfkemi, ona hodbinliğini unutturarak aramızdaki münasebeti, herhangi bir sınıf arkadaşlığından can ciğer dostluğa kadar götürdü; öyle ki içtiğimiz su ayrı gitmez olmuştu. Bir öğle teneffüsü, bütün çocuklar teneffüstayken arka sıralardan birine çekilmiş, Victor Hugo’nun şiirlerini okuyorduk. Birden teneffüshanede bir gürültüdür koptu, hemen yerimden fırlayarak pençereye koştum, bahçede maç vardı, oyuncular arasında penaltıdır değildir, diye bir kavga çıkmıştı, bütün futbol maçlarımızda olduğu gibi. Yerinden kımıldamamış olan Hilmi’ye dönerek: “Koş bak,” dedim, “sekizden Necati ile dokuzdan Hikmet tutuşmuşlar...” Fakat Hilmi hiç oralı olmadı. Tekrar yanına geldiğim zaman dayanamadım. “Yahu,” dedim, “dışarı âlemlle hiç alâkadar olmuyorsun! N’olacak senin bu pasif halin?” Ellerini önümüzde duran kitabın açılmış yaprakları üstüne bastırarak, ayağının na-

sırına basılmış bir adamın can acısıyla, "Ah bilseydin!" dedi ve başladı anlatmaya:

"Altı aylıkken mi, bir yaşında iken mi pek bilmiyorum, fakat henüz memeden kesilmemişim, bir gece, mevsim yaz olacaktı ki şehrin dışındaki sayfiye köşklelerinden birinde bulunuyorduk. Galiba biraz da hasta ve mızımız bir çocuk olduğum için, o kadar çok ve fasılasız ağlamışım ki, tesadüfen uykusu kaçan babam, uyuyamamasını benim ağlamama hamlederek, uykusuzluğun son haddine getirdiği bir asabiyetle yatağından fırlamış, beni beşiğimden kaptığı gibi, açık duran pencereye koşmuş ve annem tam vaktinde yetişmeseymiş, pencerenin ötesindeki siyah ve korkunç boşluğa atıyormuş. On sekiz senelik hayatımda babamın o çılgın hareketi yapmadığına esef ettiğim karanlık anlar olduğu gibi, bu çılgınlığın önüne geçen anneme, su katılmamış sevgime ilaveten, minnet ve şükran duyduğum aydınlık anlar da oldu. Fakat alınyazımın yazıldığı o gece, çocuk ruhum üzerinde öyle derin bir tesir yapmış olacak ki, o ecel penceresi daima gözlerimin önündedir ve o pencerenin ötesindeki siyah ve korkunç boşluk, Paskal'ın kıyımdayan uçurumu gibi, yanı başımdan ayrılmadı, bugüne kadar mektep hayatımın her safhasında bana refakat etti. Bunun içindiri ki her pencereyi o pencereye benzetiyor ve pencere kenarında durmaya, pencereden dışarı bakmaya, hele pencere yanında yatmaya korkuyorum. Hâlâ hatırımdadır, yedi-sekiz yaşlarımda vardım; ramazandı, minarelerde mahyalar kurulmuştu. O zaman, benden küçük iki kardeşim daha olduğu için artık annemin yanında değil, büyükannemin yanında yatıyordum. Büyükannemin birinci kattaki odasından mahallemizdeki caminin minaresini görebilmek için, boyumuzun küçüklüğü hasebiyle pencere parmaklığına tırmanmamız lazımdı. Bir akşam, küçük kardeşlerim pencere parmaklığına tırmanmış, gelin-

lik bir kız gibi süslenmiş olan minareyi temaşa ederlerken, ben pencereden korktuğum için onlardan uzak durmuş, çocuk tecessüs ve neşelerine iştirak edememiştim. O aralık babam içeri girdi, kardeşlerimi pencere parmaklığında görünce hiddetle, 'İnin bakayım oradan yumurcaklar!' dedi ve bana dönerek ilave etti: 'Aferin benim akıllı oğlum.' O anda kardeşlerimi ne kadar kıskandığımı ve pencereye niçin yaklaşmadığımı babam nereden bilecekti? Hem ben minareleri, minaresiz şehir tasavvur edemeyecek kadar severim.

Yaşım ilerledikçe bu korku bende daha şuurlu bir hal aldı. Pencere mefhumu benim için bütün korkularımın, kuruntularımın sembolü oldu. Bana öyle geliyordu ki –hâlâ da öyle gelir– her pencere o ecel penceresidir, herhangi bir sebep –dalgınlık, ihtiyatsızlık, sarhoşluk, sokaktan geçen güzel bir kadını daha iyi görmek arzusu– babamın yerine geçebilir; ve annem yanımda olmayabilir... Ve... Nitekim, geçen sene bir gece müthiş bir rüya gördüm, gene öyle çocuktum, beşiğimde sebepsiz ağlıyordum, yatağında bir sağa bir sola dönen ve gene uyuymayan babam, gene öyle asabiyetle yatağından fırlıyor, beşiğimden kaptığı gibi beni açık duran pencereye koşuyor ve bu sefer annem sofada olduğu için, pencerenin ötesindeki o siyah ve korkunç boşluğa fırlatıyordu. Bu rüyadan nasıl uyandığımı ben bilirim. İçimde öyle bir sezgi var ki, bugün olmasa yarın, yarın olmasa öbür gün, beş sene, on sene, yirmi sene sonra, muhakkak surette bir pencereden düşerek öleceğim.”

Demek insan bazen nasıl öleceğini kestirebiliyor...

16 Ekim 1937

Tarancı denince akla önce "Otuz Beş Yaş" şiiri gelir. Tarancı'nın bir dönem öyküler yazdığı bilinir elbette ama özellikle genç kuşak bu öyküleri görmemiş, okumamıştır. Ta ki *Cumhuriyet Kitap* dergisinde Fethi Naci'nin "Seçilmiş Hikâyeler" başlıklı köşesinde Tarancı'nın bir öyküsü yayımlanmaya dek. "Dördüncü Sevgiliyi Ararken" adlı bu öykü özellikle genç okurlar tarafından çok beğenilmiştir. Büyük şairin usta işi öykülerini Sadık Aslankara'nın önsözüyle sunuyoruz.

"Onun öykülerini okurken şairle değil bir öykücüyle karşılaştığımız kanısındayım ben. Kaldı ki Cahit Sıtkı'nın kendisi de şairliğinin değil, öykücülüğünün dikkate alınmasını istemiş olsa gerek söz konusu ürünlerinde. Çünkü kurduğu evrende sürekli dramatik bütünlük aramaya girişmesi, üstelik öykülerin alımlanmasını kolaylaştırmak üzere bunu enikonu serüven duygusuyla, kışkırtıcı merak dürtüsüyle desteklemesi, kimi öykülerinde duygu şaşırtmacası verdirmesi öykücü yanını şairliğinden ayırdığını tanıtlayan önemli birer gösteren."

M. SADIK ASLANKARA

#türköykücülüğü #öykücüşair #yalnızlık #karamsarlık #duygusalılık

 can

can yayinlari.com | [f](#) | [i](#) | [t](#) can yayinlari

öykü

ISBN: 978-975-07-3384-0

9 789750 733840